Kanadai Magyar Ujság
Kanada és az angol birodalom legelterjedtebb vezető magyar lapja.
Megjelenik: csütörtökön
Előfizetési ára évi $3.00
Külföldi országokban 4.00
Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:
Winnipeg, Man.
296½ Main Street

Kelet- és Nyugat-
Kanadai Magyar Ujság
EGYESITVE A KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL

Canadian Hungarian News
Kanadai Magyar Ujság is the leading Hungarian Newspaper with the largest circulation in the British Empire.
Issued every Thursday
Subscription Price
In Canada $3.00
to foreign countries $4.00
Office and printing plant
296½ Main Street
Winnipeg Man.

VOL. VII EVFOLYAM WINNIPEG, MANITOBA, 1930. MÁRCIUS 6. CSÜTÖRTÖK NO. 10. SZAM

MAGYAROK! ÜNNEPELJÉTEK MEG MÁRCIUS 15-IKÉT

VISIT MAGYARLAND!

The Enchantment of Hungary's Metropolis — Down the Blue Danube to Budapest — Modern Life in the Brilliant Magyar Capital — An Interview With Hungary's Greatest Statesman

By HENRY ALBERT PHILLIPS

Reprinted from the January Number of the "Travel" Magazine—New York (CONTINUED)

It was my good fortune to be the guest of one of the wealthiest citizens of the city at the opera. Our party occupied a box in the grand tier. I espied the truly magnificent figure of a man down there whose face seemed hauntingly familiar. I asked my host who this distinguished looking gentleman, more than six feet tall with a long well-trimmed beard, might be. "Why, that is Count Apponyi, who represented Hungary at the Peace Conference and at the League of Nations." I expressed a desire to meet the count, as a journalist. "It might be arranged", said my host. Between the acts he excused himself and left us. Five minutes later he reappeared at the box door. Behind him stood Albert Apponyi, the Grand Old Man of Magyarland.

"But I should have waited upon you, Count Apponyi," I told him.

"No" he insisted, "you are a stranger and therefore we are your hosts and so it becomes my duty to call upon you."

This incident serves as an introduction to the fine qualities of the whole Hungarian race. They are royally democratic. Here was the one-time multimillionaire nobleman of noblemen doing such a marked act of graciousness.

The count invited me to his palace — not far from the Royal Palace — where he promised to give me an illuminating interview. Once I had broken through the cordon of lackeys in his palace I was permitted to cross from the grander palace into an inner court where the count and countess had their home. It was just a smallish Biedermeyer, or what we would call Victorian apartment with all the gewgaws and tasseled furniture of a Bloomsbury parlor. The count spoke perfect English and though eighty-one years old talked for a solid hour walking up down the room after which we all had tea and he discussed his friendship with Theodore Roosevelt and his admiration for America and the British Empire.

It is a far cry from the Apponyi Palace in Buda to Pinke's Restaurant in Pest.

The same sadness and by-goneness however, pervade the atmosphere of both places. Count Apponyi was at one time one of the the richest noblemen in Europe, but the verdict of the Trianon Treaty that has ceded more than half of Hungary to such Balkan countries as Czehoslovakia, Jugoslavia and Rumania — has stripped Apponyi of all his richest forest and mineral assets. He is but the fine figure of a foreever-past nobility.

In Pinke's, where you can dine— and dine well like everywhere in Hungary — for thirty-five cent you will see what a terrible thing has happened to others who have not been able to preserve their financial and social equilibrium in the upheaval that has torn this part of the world asunder. It is patronized much by officers of all ranks who at one time used to dine royally, some of them no doubt noblemen of high rank. Yet they are game about it all and sit there apparently enjoying themselves as much as the clerks and other unfortunates who have to eat such simple fare. So at one table in Pinke's you will see four Hussars in jackets braided gloriously up the front and back, nicely colored breeches, laquered boots and etched spurs and top jackets with collars of rich fur. While at another table was a gypsy "queen" in deep black who dressed with exquisite taste and refinement. All is well and she commands the admiring glances of other diners as she eats her "gulyás".

I would not be doing Budapest justice were I not to both mention and recommend one eating place that is non pareil. Whenever I think of Budapest, I think of the "Vén diófa". ("Old Walnut Tree") It is Budapest personfied for me in so many ways. It is Hungarian cuisine au jus. You will find there such a typical gypsy orchestra, and last but not least the Diófa Inn is managed by a delightful character who impart all his charm to his viands, wines and surroundings.

I would suggest that you permit him for which you will receive dividends in the coin of the gourmet. It will be a long meal, I warn you. I should count upon four hours, if I were you.

To give you an idea what a feast at the "Old Walnut Tree" is I shall tell you what my wife and I actually experienced one nigth there. It was the occasion of my second visit. I did not know how to order the first time.

I telephoned a Magyar friend of mine, so that I found him awaiting us at the door when we entered about nine o'clock. He bowed us all the way into the Garden where we found our table decorated with flowers. The Primás, or gypsy orchestra leader, was brought up and we were asked what we should like played. And we said, "Give us Cigány (gypsy) music!" They let loose and cocktails were brought in. We asked our Magyar friend if he would not do us the honor of sitting with us during part of the evening at least. This brought more golden gustatory dividends.

The piece de résistance of "Old Walnut Tree" is always paprikás csirke (Chicken Stew with the most delicions Hungarian spice, the Sweet Red Paprika). Well, as gulyásh is the ordinary national dish of Hungary, so paprikás chicken is the national dish extraordinary. Made in the "Vén diófa" it touches the hem of sublimity. But mind you, there must be a cocktail — be careful not to spoil it by taking two, because there are the best Tokaj wines aplenty to follow. By the time you have finished the anchovy appetizers you have begun to float upward toward the desirable upper region where the paprika-huhn is habitat. A dash of French chablet followed by Hungarian tokay wine and of course champagne. But I am soaring ahead of my story. The paprika-huhn is selfcontained. You take just a soucon of chablet to open up the pores of the gustatory glands so that they will be on their mettle. Then you take a mouthful—a delicate mouthful of the paprikás chicken genteelly immersed in its own creamed sauce; swallow slowly so that the pores and palate all get their dripping share; half close the eyes and the effect is curious — you can't tell whether you are hearing that entrancing gypsy music or tasting it!

So I leave you, with your mouth full of paprika-huhn, the cream of Budapest, the savor and flavor of exotic Hungary, that will bring you back again, and again, should you ever once taste it.

ÁRVIZ KELETEN

A Grand River jegének s nagytömegü hónak gyors olvadása a folyómenti városokat nagy veszedelemmel fenyegeti; sok helyen viz alatt vannak a pincék, sőt már kilakoltatások is történtek; sok gyár is megállt, mert a 2—3 láb mély vizben az uccán közlekedni nem lehet.

Brantford, Kitchener és Galt van leginkább veszélyeztetve; ez utóbbi helyen a folyón át épitett nagy cementhid, amely jó pár lábnyira szokott a viz fölött állni, el van öntve.

"Honositott Kanadai Magyarok Klubja" Windsoron

Windsoron nem hiába mind a három magyar egyház: a katholikus, a református és az evangélikus szép egyetértésben müködik, de a lelkészek figyelme kiterjed még a magyar nép politikai szükségletére is. Vasárnap azaz február hó 22.-én megalakult a kanadai Magyarok Polgárosodó Klubja, hogy a már pár százra menő kanadai polgárrá lett magyar szavazó jogával senki vissza ne éljen, hanem maradjon az egy közös magyar érték s ha lesz alkalom a polgárjognak gyakorlására a kanadai kormány lássa, hogy magyar kanadai polgárai is vannak. A klub diszelnőkévé választotta a magyarokkal rokon szenvező Windsor város polgármesterét a kanadai magyar főkonzult dr. Winter Károlyt s a három egyház lelkészeit Rev. J. Mattyt, Rev. Dr. Molnár Jenőt és Rev. Papp Jánost. A Klub tisztviselői lettek: Molnár Zoltán elnök, Varga Jenő titkár Földy József pénztárnok és Vermes Miklós meg Körössy Bálint ellenőrök.

A klub célul tüzte Kanada alkotmányának, kormányának a politikai pártoknak, valamint Kanada gazdasági és földrajzi viszonyainak állandó ismertetését.

—

Öt évi nyomozás után elfogtak egy magyart Torontóban

A torontói angol lapok jelentése szerint a Royal Mounted Police, az az a kanadai csendőrség ismét derekas munkát végzett, ezuttal azonban legnagyobb sajnálatunkra egy eltévelyedett honfitársunkról van szó és igy ismét csak rossz megvilágitásban hurcolják meg a "Hungarian" szót Ontarió hamarosan világvárossá emelkedő székvárosában. A jó fogás Nelson detektiv ügyességét dicséri, aki a budapesti államrendőrség részéről rendelkezésére bocsátott adatok nyomán öt éves bujdosása után kézrekeritette Kusil Sándor magyarországi illetőségü rablógyilkost, aki még 1920 folyamán kegyetlen hidegvérrel meggyilkolta Budapest közelében Szabó Lajos nevü barátját és miután a törvényszék kötél általi halálra itélte, a mindenhájjal megkent gonosztevő jobbnak látta kereket oldani a börtönből.

Vadregényes bujdosás után jutott Belgiumba, majd óceánjáró hajón dolgozván mint pincér, megfordult Ausztráliában és az Egyesült Államokban is, végül pedig a montreáli kikötőbe érkezett, ahol azonban neszét vette, hogy az egész világ rendörsége nyomoz utána s igy a prérin bujdosott egy ideig. Utoljára is azt hitte, hogy már elfeledték bünét és Torontóban ütötte fel tanyáját. Vesztére azonban a világhirü kanadai Mounted Police egyik ügyes detektivjének megakadt rajta a szeme és letartóztatta a rablógyilkos magyart, aki edzett idegü gonosztevő létére körömszakadtáig tagadott. Mitsem használt azonban a sok alibi-igazolás, amidőn megérkeztek Budapestről a körözött gyilkos ujjlenyomatait, fényképét és egyéb ismertető jeleit tartalmazó hivatalos irások, melyeknek alapján a világot összekóborló rabló gyilkost ki fogják szolgáltatni az óhazai hatóságoknak.

A MAGYAR IZMOK DIADALA

A clevelandi magyarok legveszedelmesebb öklü boxbajnoka, a szinmagyar Riskó János a floridai Miamiban most folyó ökölvivómérkőzések alkalmával ugyancsak kitett magáért, amennyiben a nálánál 31 fonttal nehezebb Campolo argentinai világbajnokot az elődöntő mérkőzésen alaposan odateremtette. Végül is eldöntetlenül fejeződött be a mindvégig felettébb izgalmas mérkőzés és reméljük, hogy a döntőben Riskó barátunk amugy szive szerint, magyarosan elbánik óriási ellenfelével és örökre beirja nevét a sport eredmények évkönyveibe.

Holubán János ereje és tudása pedig annyira felette áll minden más birkozó bajnoknak, hogy leghosszabb játéka, — küzdelem csak ellenfelei részéről van— nyolc percig tartott s nemsokára összekerül a világbajnokkal s reméljük ebből nagy magyar diadal lesz.

A buzahelyzet

A Wheat Pool elnöke visszatért Londonból s nyilatkozatot tett a sajtónak, mely szerint ugy Nagybritannia kormányával, mint az angol malomszövetséggel s ahova csak fordult a tárgyalások a legbarátságosabban folytak s meg van győződve arról, hogy a kanadai Pool eredményesen fog müködhetni s hogy a közelmultban fennforgott nehézségekhez hasonlók nem fognak ujabban felmerülni.

A kanadai birodalmi parliament most tárgyalja az uj gabonatörvényt s remélhető, hogy a nem kivánatos gabonaspekulációnak gátat fognak szabni.

—

Dr. WINTER KÁROLY FŐKONZUL SZABADSÁGON

A montreáli magyar főkonzul február 22.-én hosszabb szabadságra utazott Magyarországba a Cleveland hajóval Hamburgon át; távolléte alatt Váczek Lajos főigazgató helyettesiti.

—

LAPUNK MELLETT KELETKANADA MAGYARSÁGA

Bácskai szerkesztőnek keletkanadai utja alkalmával személyesen sikerült megismerkedni a magyarság vezetőembereivel és legtöbb helyen a nagy tömegekkel is, ugyhogy a Kanadai Magyar Ujság ezentul már keletkanadai olvasóközönsége részére is igyekezni fog olyan formában biztositani a hirszolgálatot, hogy az lehetőleg minden igénynek megfeleljen. Megirtuk már, hogy Montreál és Torontó magyarsága milyen egyhangu lelkesedéssel karolta fel a munkásság érdekében dolgozó hazafias irányu sajtó ügyét. Torontóból Hamiltonba utazott Bácskai szerkesztő és először a hamiltoni magyar református egyházközség által rendezett táncmulatságon Tiszt. Kovács Ferenc méltató szavai után ismertette a Kanadai Magyar Ujság törekvéseit, majd pedig a Brantfordi Betegsegélyző hamiltoni osztályában tartott gyülésen fejtegette, hogy miért van egységes kanadai sajtóra szükségünk.

Ugyanekkor a Brantfordi Betegsegélyző vezetősége, ugymint Pete György, Kirchlechner György, Princ János, Tóth József, Németh József, Jakabfy Gábor és Krajnyák József a Kanadai Magyar Ujságot egyhangulag a betegsegélyző hivatalos lapjává választották. A nagy számban megjelent tagság mind megegyezett Bácskai szerkesztőnek azzal a kijelentésével, hogy a Kanadába szakadt magyarságnak legfontosabb és ugyszólván egyetlen célja, hogy boldoguljon az idegenben és ennek a célnak alá kell rendelnünk minden mást. Mert, ha lehetnek is közöttünk olyanok, akik az európai társadalmi rendszerrel való összeütközésük miatt jöttek ki Kanadába, ez még nem elég ok arra, hogy meggondolatlan politikai szereplésükkel ugy munkástársaik, mint a saját jövőjüket aláássák.

Hamilton után a Wellandi Magyar önképzőkör látta vendégül Bácskai szerkesztőt egy bőséges disznótoros vacsorán, melyen ugyszólván kivétel nélkül képviseltette magát Welland magyarsága. Bankó Lajos önképzőköri elnök fordulatos konferálására felszólaltak az ottani magyarság vezetőemberei és mind ugy találták, hogy a Kanadai Magyar Ujságban igenis egész Kanada magyarsága megtalálhatja és naggyá fejlesztheti azt a sajtószervet, amely még sok megbecsülhetetlen szolgálatot tehet majd a kanadai magyarságnak. Father Hédly Jeromos ezekután hatalmas beszédben tárta a hallgatóság elé az igazán magyar alapokon álló sajtó szükségességét és méltatta azokat az eredményeket, amelyeket a Kanadai Magyar Ujság a nehéz körülmények ellenére eddig is elért.

Majd Nagy Ferenc ref. tiszteletes üdvözölte a megjelenteket, miután Bácskai szerkesztő biztositotta a magyarságot, hogy ha bármikor bármiben előmozditatja véreink boldogulását az angolnyelvü kanadai sajtó avagy a Kanadai Magyar Ujság révén mindenkor készséggel áll a lapot pártoló kanadai magyarság rendelkezésére. Utána Szabó Lajos, Hagymási Mihály, Mrs. Krajnyák, Mrs. Irma, Miss Jutai, Miss Bundella Soós István, Balázs Andor, Huszák Erzsébet, Kovács Ferenc önképzőköri elnök, Ft. Habetler Ipoly és Exner József szóltak a jelenlevőkhöz vagy pedig adtak elő magánszámokat a közönség élénk tetszése közben.

Niagara Fallson főleg népes magyar házakban tett látogatást Bácskai szerkesztő és mindenütt ugy találta, hogy a keleti hirszolgálat alaposabb kiépitése után a Kanadai Magyar Ujság keletkanadai terjeszkedésének óriási tere van, miután már maga a munkásság elégedetlen a csupán meg nem értést szitó magyar betükkel nyomott, de idegen szellemü sajtóval, amelynek természetesen a nekünk munkát, kenyeret és boldogulást biztositó angolok előtt sincsen semmi tekintélye. Sajnos azonban a rossz munkaviszonyok következményeképen a magyar dolgozók érdekeiért küzdő Kanadai Magyar Ujság nem tudja a jelen pillanatban hetenként kétszeri megjelenésével teljesen kielégiteni az igényeket — tagadhatatlan, hogy hatezerötszázas példányszámával nagyobb olvasottságnak örvend, mint Kanada összes magyarnyelvü kiadványai együttvéve és emellett ugyanannyi előfizetésért, mint amennyiért más lapok például csak négy oldalon marakodnak egymással, Kanadai Magyar Ujság heti tiz oldalon igyekszik hatalmas összefogó erőt kovácsolni sok veszedelemmel, megpróbáltatással küzködő honfitársaink ezreiből.

(Folytatás a 7. oldalon!)

LEGUJABB HIREK

SZENT IMRE BELYEGEKET készit Amerika a Szent Imre év alkalmából, ha sikerül a postaügyi bizottsággal elfogadtatni azt a tervezetet, amelyet Msgr. Eördögh Elemér pápai prelátus, az amerikai magyarság egyik elismerten legnagyobb vezére személyesen nyujtott át a postaügyi miniszternek. A kanadai magyarság részéről lapunk szerkesztője küldött el egy felterjesztést Washingtonba, amelyben kiemeli, hogy miután Amerika Emerigo Vespucci-től örökölte nevét, akit viszont Szent Imre tiszteletére kereszteltek Emerigónak, ünnepelje meg az Egyesült Államok is Szt Imre halálának évfordulóját.

ISTEN ALDD MEG A MAGYART és ... hiszek Magyarország feltámadásában, a tiszzbecsi születésü Fox filmkirály legujabb beszélő filmtudósitásának egyik kimagasló eseménye, melyet jelenleg a winnipegi Metropolitánban, péntek és szombaton pedig a Regent moziban hallhatnak honfitársaink a budapesti Operaház énekkarának előadásában. Legközelebb közöljük azokat az időpontokat, amikor Kanada többi maggyarlakta városában vetitik ezt a filmet.

KRESZ GÉZA, a Hart House vonósnégyes világhirü elsőhegedüse washingtoni és newyorki diadalutjáról hazatérve március 11.-én Torontóban, 18-án Winnipegen hangversenyez. A kiváló magyar hegedümüvész már igen sok befolyásos barátot szerzett a magyarságnak és a Hart House vonósnégyessel uj korszakot nyitott Kanada legmagasabb zenei életében.